

DOKUMENTACE ZÁVĚREČNÉ PRÁCE

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA VÝTVARNÝCH UMĚNÍ

FACULTY OF FINE ARTS

ATELIÉR VIDEO

STUDIO VIDEO

TO FOTÍTE TERAZ, KEŽ UŽ JE TAKÁ STARÁ A ŠKAREDÁ?

ARE YOU SHOOTING IT NOW, WHEN IT IS SO OLD AND UGLY?

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

BACHELOR THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

VERONIKA FÁBRYOVÁ

MgA. JAN ŠRÁMEK, Ph.D.

BRNO 2018

OBSAH:

TEXTOVÁ ČÁST	s. 5 - 7
OBRAZOVÁ ČÁST	s. 8 - 13

TEXTOVÁ ČÁST

Bakalársky projekt "To fotíte teraz, keď už je taká stará a škaredá?" fotograficky dokumentuje interiéry výpravných budov železničných staníc na Slovensku realizovaných alebo rekonštruovaných v rozmedzí 1948 až 1989, teda v normalizačných rokoch Československa, a ich pôvodný stav je viditeľný dodnes.

Od roku 1948 nastali na Slovensku veľké politické zmeny, ktoré sa odrazili aj v kultúre a umení.

Začiatok komunistického režimu znamenal štandardizáciu architektúry, ktorá mala jednotný charakter a projektovanie budov riešili inštitúcie a podniky dopravy a železníc. Architekti, ktorí projektovali výpravné budovy spadali pod podniky ako Pozemné Stavby (PS), Projektová kancelária dráhy (PKD), Okresný stavebný podnik (OSP) a iné štátne útvary. Architektúra väčšiny staníc sa stavala podľa ustálených noriem, až na výnimky ako napríklad v Čadci, Štrbskom Plese a Svite. Tieto objekty však so sebou prinášali komplikácie. Kvôli preskleným stenám bolo náročné a zdĺhavé okná umývať.

Rovnako bol problém aj s častým zatekaním vody do priestorov budovy a náročnosť v temperovaní vysokých hál.

Ustálené názory na navrhovanie výpravných budov boli formulované v úsekových normách. Výpravné budovy ČSD sa už, vzhľadom na zmeny v systéme tvorby a používania noriem, nepodarilo uskutočniť.¹

Výpravné budovy železničných staníc nesú podobné znaky. Pôdorys sa využíval predovšetkým pozdĺžny, ktorý bol položený kolmo k nástupišťam. Vo väčších staniciach sa občas položilo aj vyvýšené podlažie. Staniciam dodával moderný nádych štýl tzv. bruselských okien, teda presklených stien a priečelí. Vo veľkom sa využíval k stavbe materiál ako sklo, oceľ a betón. Vznikali rôzne montovacie systémy, ktoré mali za úlohu zrýchliť a zefektívniť výstavbu. Patrili k nim napríklad systém Bamus, Kort a Omega.² Steny sa zvykli obložiť keramickými kachličkami.

---

¹ KUBÁČEK Jiří a kolektív, *Železnica v kocke*. Bratislava: ŽSR, 2014. Str. 229

² Ibid. Str. 228

Staničné budovy, slúžiace aj ako reprezentatívna vstupná brána do mesta či obce, sa skrášľovali národnými a folklórnymi námetmi. Objavovali sa predovšetkým v umeleckých realizáciach vitrážných okien, nástenných reliéfov a sôch. Ďalším prvkom objavujúcim sa hlavne vo významnejších mestách sú pamätne tabule.

Staničné budovy dodnes zostávajú zaujímavým estetickým objektom. Podmienky, v ktorých sa nachádzajú posledných pár rokov, im prideliť nelichotivú nálepku. Väčšina staníc chátra a dokonca už ani nesplňuje svoj primárny účel. V stanici Svit prispôbili otváracie hodiny čakárne podľa krčmy, ktorá sa v stanici nachádza. Stanice ako Tomášovce, Nemšová či Chynorany sa otvárajú už len na požiadanie a niektoré sa už neotvoria nikdy. Za dôsledok tohto osudu, netreba hádzať vinu len nedostatočnému financovaniu opráv, ale aj zmeny životného štýlu ľudí. V časech keď sa stanice realizovali stovky ľudí využívalo železničnú dopravu kvôli práci a denne sa tak na stanici vystriedalo mnoho cestujúcich. Stanice sa stavali väčšie, aby zvládali nápor cestujúcich. Dnes to už neplatí, a niektoré železničné úseky sa pomaly vytrácajú z cestovných poriadkov, a tým prirodzene stanice strácajú na svojej dôležitosti.

Cieľom tohto projektu je poukázať na často prehliadané estetické hodnoty architektúry a interiérového dizajnu. Fotografie sa snažia v divákovi prehľbit' záujem o miesta, ktoré majú stále čo ponúknuť, aj keď už len v nostalgickej rovine. Druhý zohľadnený faktor v rozhodnutí fotografovať stanice, je skutočnosť, že prestavba a renovácia staníc často ignoruje pôvodné stavebné plány a bezhlavo sa púšťa do rekonštrukcií, ktoré nie vždy predstavujú prvotný stav.

Názov projektu je inšpirovaný slovami, ktoré cestujúci a čakajúci často hovorievali keď ma videli fotografovať stanice. Vypovedá to o postoji verejnosti voči staničným priestorom. To čo sa im zdá škaredé je v skutočnosti pôsobivé, ale kvôli okolitým podmienkam je to prehliadané. Fotografiami poukazujem na tie prvky, ktoré by mohli pomôcť zmeniť aktuálny názor verejnosti.

Neoddeliteľnou súčasťou cestovania je pobyt strávený na stanici. Počas študentských rokov som cestovala často a mnohokrát som sa nechala uniesť zaujímavými ale aj bizarnými prvkami v interiéroch, až som sa rozhodla rozvíjať túto tému hlbšie. Po prieskume na internete a v literatúre som sa inšpirovala fotografmi, ktorí sa tejto téme venujú rovnako. Je to napríklad Gregor Sailer, Christopher Herwig, Jan Kempenaers. Venujú sa dokumentácií sovietskych monumentov či architektonických realizácií dlhodobo. Prvotná myšlienka dokumentovať stanice, však vzišla priamo na onom mieste.

Fotografie sú zamerané na dokumentáciu sociálnej architektúry interiérov. Sledujem ako objekty vzájomne pôsobia na seba a ako dotvárajú celkový vzhľad. Priestrané haly bez cestujúcich, rastliny prerastajúce cez informačné tabule, neaktuálne reklamné pútače, uzavreté prepážky a úschovne batožín, zbankrotované reštauračné zariadenia, prázdne čakárne a bizarné rastlinné zátišia spolu dodávajú pocit zabudnutého miesta.

Projekt je koncipovaný ako knižná publikácia s fotografiami interiérov. Interiér každej stanice je predstavený ako fotografia celku a súbor dvoch až troch fotografií detailov v stanici. K fotografii je pridaný aj popisok, ktorý informuje o oficiálnom názve stanice, jej architektovi a roku vzniku. Pre osobnejší efekt je ku každej stanici pridaný aj čas a najazdené kilometre, ktoré diváka presnejšie informujú o vzdialenosti od jednej stanice k druhej.

Výsledkom je súbor približne 80 digitálnych fotografií z 15 staníc. Väčšina z nich s drobnými rekonštrukciami si udržala svoj pôvodný stav. Rekonštrukcie sa týkali hlavne výmeny okien, dosdení digitálnych informačných tabulí, automatických dverí atď. Kostra interiéru však ostala nezmenená. V projekte plánujem pokračovať aj naďalej a preskúmať ostatné stanice. Celková tematika socialistickej architektúry je pre mňa osobne prínosná a vďaka hlbšej analýze som sa ju naučila vnímať inak. V nasledujúcich projektoch sa preto chcem venovať tejto téme stále podrobnejšie.

OBRAZOVÁ ČÁST

